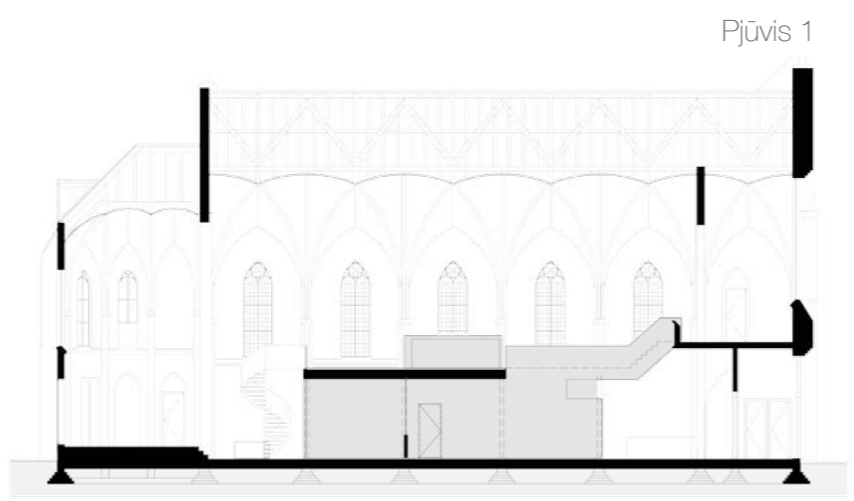


GYVENIMAS BAŽNYČIOJE

Tekstas: Vaidas Norkus
Foto: Frank Hanswijk

Projekto autoriai: Marnix van der Meer, Bart Kellerhuis, René de Korte & Steven Nobel
(„Zecc Architects“, Nyderlandų karalystė, www.zecc.nl)
Bendras plotas: 475 m²
Realizacija: 2007-2009
www.woonkerkxl.com



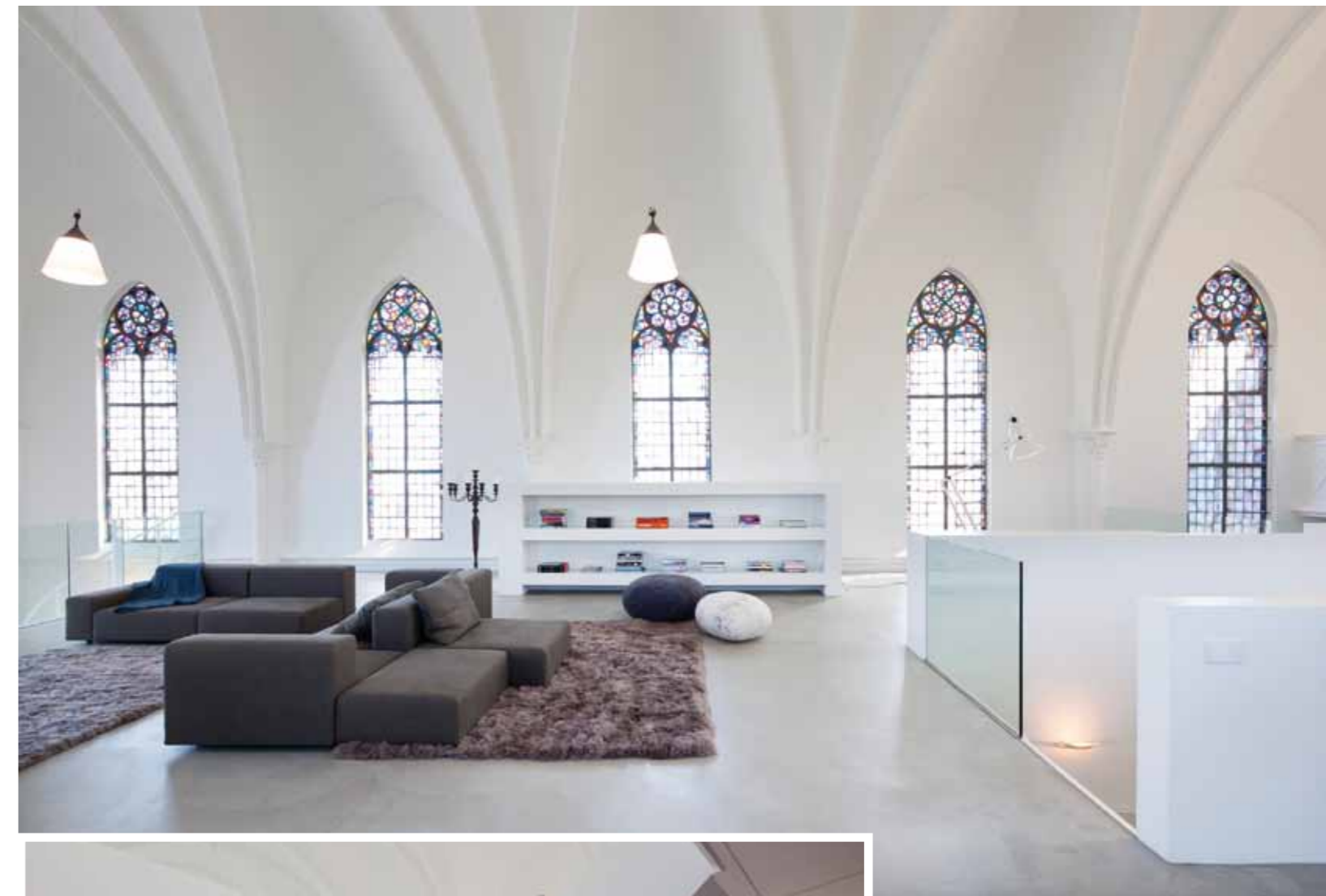
Skamba kaip atrakcija iš kelionių agentūros reklaminio lankstinuko. Kelioms naktims apsisotiti buvusioje bažnyčioje, o dabar- komfortiškame viešbutyje, turbūt įmanoma ne tik Nyderlandų Karalystėje, žinoma, jei įsū du kišenėje smagiai šiugžda eurų kupiūros. Tačiau pastaraisiais metais šioje šalyje plinta naujas reiškinys – žmonės neveikiančias bažnyčias įsigyja kaip gyvenamąjį būstą ir persikrausto į jį gyventi. Tai reiškia - su puodais, vaikais ir savo augintiniais. Ne, čia ne skvotiškas nuotykis. Viskas vyksta legaliai ir civilizuotai.

Ne kiekviena šalis gali pasigirti tokiu dideliu neveikiančių bažnyčių skaičiumi, ir neaišku, ar tai Dievo dovana. Istorikai susiklostė, kad Nyderlanduose priskaičiuojama tūkstančiai bažnyčių ir nedidelių bažnytelių, ir jokia čia paslaptis, jog nemaža dalis yra paprasčiausiai uždaromos. Patys olandai

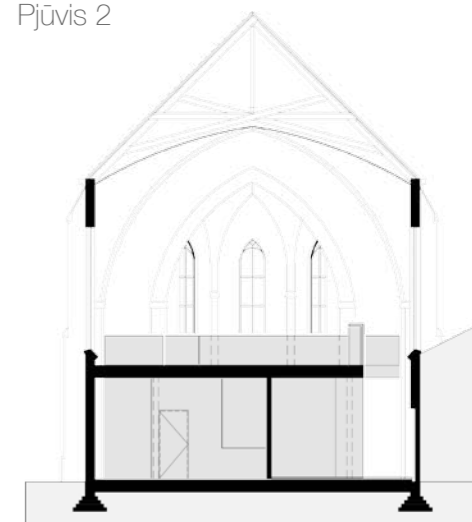
yra preliminariai paskaičiavę, jog nuo aštuntojo dešimtmečio jų šalyje buvo daugiau kaip 1000 neveikiančių bažnyčių, iš jų trečdalis - nugriautos. Į klausimą „kodėl“ su trimis klausimais, olandas atsakytų paprastai: nes į jas vaikščiojo per mažai žmonių, o išlaikymas mums per brangiai kainuoja.

Nors statistika atvirai kaltina, kad olandai - bene mažiausiai religinga Vakarų Europos tauta (tik 39 % prisipažįsta tikintis), iš to kylantis pragmatiškas požiūris šiuo atveju labiau privalumas nei trūkumas.

Idėja išsaugoti šiuos pastatus keičiant jų funkcinę paskirtį ir perdėžiant nuosavybę į privačias rankas – olandams pasirodė visai gera išeitis. Juolab yra ką atsakyti šios idėjos kritikams: tokiu būdu nuo nugriovimo bus išsaugota dar apie tūkstantis bažnytinų pastatų.



Pjūvis 2



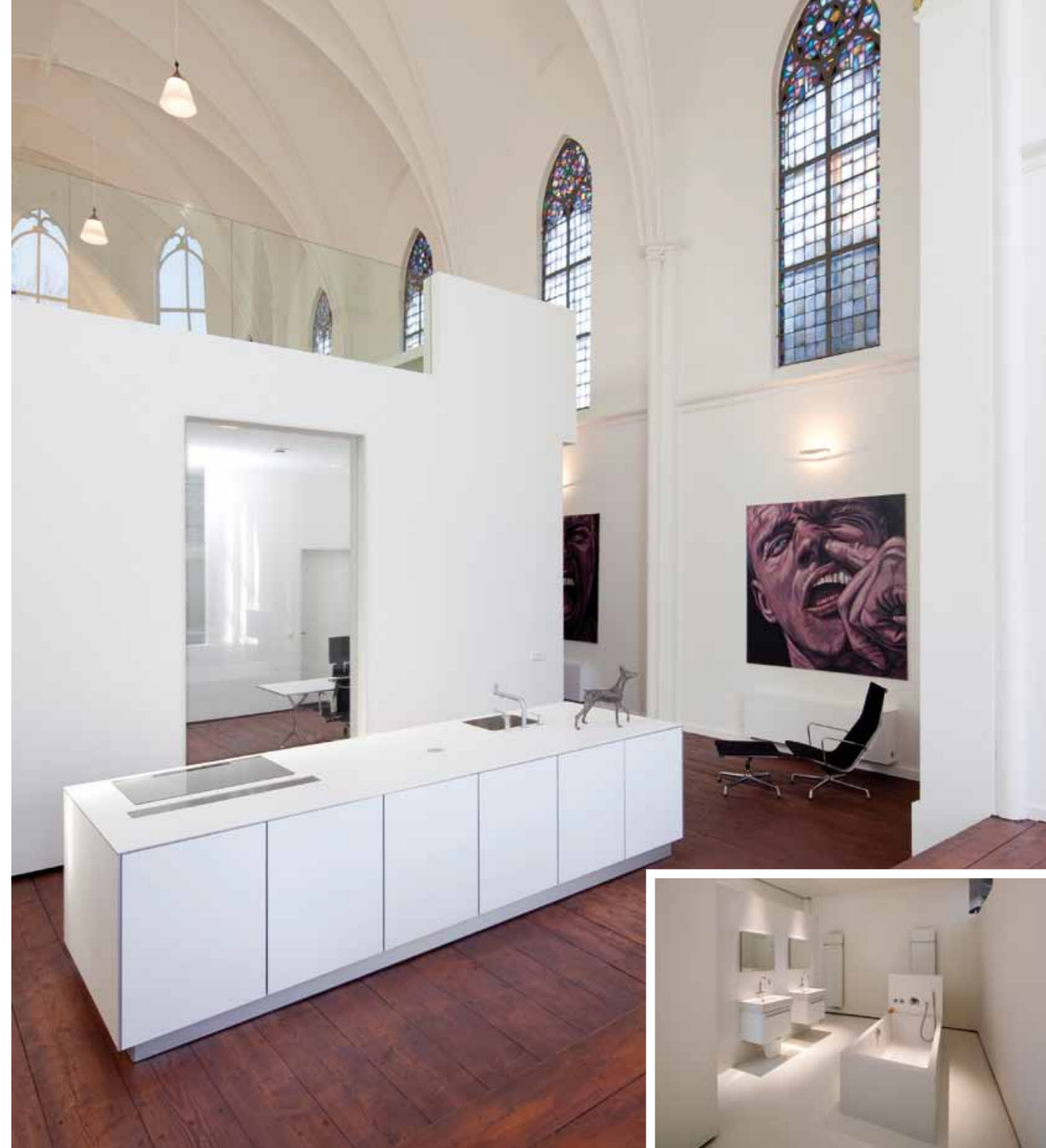
Taigi turime konkretų tokio pragmatizmo atvejį Utrechte, kuris, beje, jau nuo VIII amžiaus laikomas Nyderlandų religiniu centru.

Nedidelė ir jauki katalikų Šv. Jokūbo bažnytelė buvo uždaryta dar 1991 metais. Nuo to laiko joje daugiau kaip dešimtmetį veikė antikvarinių baldų salonas, retkarčiais vykdavo jaukūs kameriniai koncertai. 2007 metais pastatas buvo parduotas privatiems asmenims, nusprendusiems buvusioje bažnyčioje apsigyventi.

Savininkai pasamdė architektų biurą „Zecc Architecten BV“. Vėlgi - neatsitiktinai. Šie vyrukai bus atradę labai specifinę architektūrinės veiklos nišą, nes tai ne pirmas toks įgyvendintas interjero projektas – tame pačiame Utrechte 2007 metais jie jau atliko tokią „architektūrinę plastinę operaciją“.

Galbūt nesate seriale „Grožio peilis“ gerbėjai, bet pažūrėkit patys – jie išties padirbėjo tarsi plastikinės chirurgijos specialistai – subtiliai ir neskausmingai pašalinę šimtmetės bažnyčios senėjimo požymius, tačiau nesistengdami paslėpti tikrojo amžiaus pavertę ją šiuolaikiška ir paslaptinga dama, kurią puolė fotografuoti madingiausi interjero ir architektūros žurnalai.

Pirmiausia architektams ir tiesiogine, ir perkeltine prasme užkliuvo bažnyčioje įrengta antresolė. Galbūt ji puikiai tiko smulkininkams, tačiau nedovanotinai užgriozdino visą erdvę. Architektai šią antresolę neatpažįstamai transformavo į modernios formos kubo, padėjusį išvengti smulkaus atskirų erdvių atskyrimo, ir sukūrė vientisą ir logiškais funkciniais ryšiais susietą gyvenamąją erdvę. Kubo viduje buvo sukongcentruotos kasdieniam gyvenimui reikalingos



„proziškos“ zonos - miegamieji vonios ir darbo kambariai. Kubo viduje architektai atliko dar vienąmeisterišką pjuvį įrengę savotišką „šviesos koridorių“. Juo pro didelius bažnyčios langus patekusi natūrali šviesa keliauja toliau ir užpildo visą erdvę. Iš šio kubo labai patogu patekti ir į bažnyčios balkoną, kurio funkcija praktiškai nepasikeitė – prieš šimtmetį čia matyt glaudėsi vargonėliai religinėms giesmėms pritari, o šiandien stovi šiuolaikiški šeimininko mušamieji.

Akcentuodami modernumo laikinumą, architektai netiesiogiai atidavė pagarbą praeičiai, tačiau neleido jai įsijausti ir pradėti dominuoti. Štame interjere nesijaučia tos įtampos, kurios nevalingai tikiesi peržengdamas šių namų-bažnyčios slenkstį. Nestebina paliktos ir restauruotos

autentiškos, grindys, durys ir vitražai, bet šventvagiškai nebeatrodo ir kiti dalykai: lyg ir buvusio altoriaus vietoje stovintis virtuvės baldų modulis, autentiški kauptai valgomajame, ant sienos sukabinti ne kenčiančio Jėzaus, bet kažkokio anonimino personažo paveiksliai.

Man asmeniškai labai svarbus subjektyvus įspūdis, jog šis modernių formų tūris tarsi laikinas popierinis statinys, kuris, esant reikalui gali būti sulankstytas ir pašalintas - juk ženkliai pakilus religingų olandų skaičiui buvusios bažnyčios gali būti nacionalizuotos, o gal šeimininkams pasirodys, jog ši erdvė labiau tinka ne namams, bet, tarkim, bibliotekai ar biurui.

Juk viskas įmanoma šiame beprotiškam beprotiškam beprotiškam pasauliui.